

Trädlärka

Sparsam häckfågel i främst södra Sverige upp till Norrlandsgränsen, sällsynt utmed hela Norrlandskusten. Efter 1950-talet minskade trädlärkan starkt, troligen på grund av upphört bete och ändrad markanvändning av skogsmark. Botten nåddes i mitten av 1980-talet efter några kalla vintrar i övervintringsområdena. Sedan 1990-talet har den ökat igen, men det är långt till populationsnivåerna som fanns fram till mitten av 1900-talet.

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Populationsutveckling:

1980–2012: ökning 200 %

2001–2012: stabil

Fågeldirektivet: Bilaga 1

Häckningsperiod: 20 april – 20 augusti

Ekologiska krav

Trädlärkan vill ha varma, torra och soliga miljöer, och häckar i öppna områden med gles förekomst av träd. I övrigt kan dessa miljöer vara av olika karaktär. Den finns särskilt ofta på tallhedar, hyggen med lämnade fröträd eller hänsynsträd, glesa skogsplanteringar, större hållmarksområden och sandtäckter. Hyggen är relativt kortlivade trädlärkemiljöer och utnyttjas ofta bara i 5–10 år efter plantering. Arten förekommer också i sanddynsmiljöer, på betade sandhedar, skjutfält och liknande. Den vill ha tillgång på större träd som fungerar som sång- och utsiktsplatser, men krontäckningen får inte överstiga 20%. Ofta förekommer den i samma miljöer som nattskärva.

Förr var det en typisk art för glesa, dimensionsavverkade tallskogar, ofta betespräglade utmarker, torra naturbetesmarker och ljunghedar samt brandfält. Den typen av häckningsplatser har numerärt sett liten betydelse idag eftersom de är så ovanliga. Den allt tätare skogsmarken har minskat arealen möjlig häckningsbiotop betydligt.

Arten födosöker efter småkryp i partier med lågt gräs eller blottad sand eller jord, oftast inom några hundra meter från boplatsen men ibland längre bort.

Flyttfågel som anländer i mars–april. Två kullar är vanligt.

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

Vilken hänsyn som är lämplig beror på vilken kategori häckningsmiljö det är på den aktuella platsen. Vid avverkning i eller i anslutning till en häckningsplats är följande hänsyn viktigast:

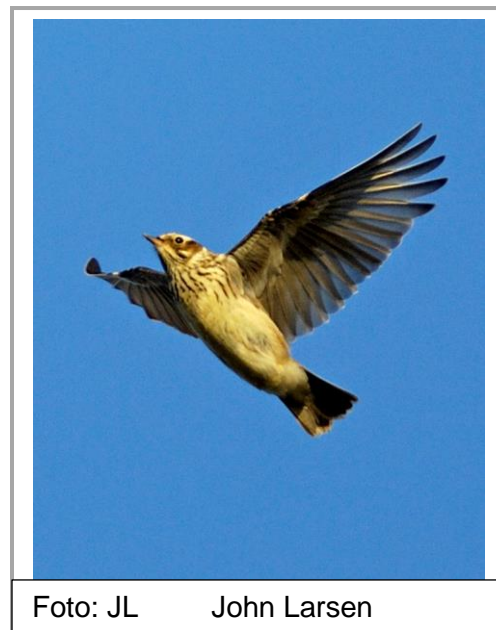

Foto: JL John Larsen

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

- Undvik markberedning under häckningstid på hyggen där trädlärka häckar, 15 april–20 augusti.
- Spara hänsynsträd (ca 10–30 per hektar), i första hand tall men också björk, glest utspridda över området.
- Föryngring med fröställning (tall) är fördelaktigt, särskilt om antalet fröträd kan hållas lågt (då helst högst 50 träd per hektar). Hyggesrensningen som då ofta är nödvändig kan även gynna trädlärkan.
- Undvik plantering av sandtäkter. Öppna sandtäkter gynnar även många insekter.
- Vid plantering lämna en oplanterad skyddszon mot t.ex. hållmarker eller andra öppna marker.

Skogsvårdslagen säger

- Avverkning eller skogsvårdsåtgärder får inte ske på skogliga impediment >0,1 hektar (SVL 13a§).
- Behåll inslag av tall t.ex. när gran planteras på skogsmark som tidigare var talldominerad (SKSFS 7:7).

Indikator på skyddsvärd skog

Trädlärkan är inte en indikator på skyddsvärd skog.

Regional tillämpning

Trädlärkan är väl spridd i södra Sverige, men den förekommer ganska ojämnt och i Norrland är den sällsynt eller saknas helt. I de nordligaste delarna av utbredningen är troligen inte häckningsmiljöer begränsande. Hänsyn är särskilt prioriterad i områden som har förutsättningar att ha arten mer långsiktigt, som tallhedar, i områden med hållmarker och så vidare.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Föryngring med fröträdsställning (tall) gynnar arten.
- Brand skapar ofta mycket attraktiva miljöer för trädlärka. Det gäller både naturvårdsbränningar (särskilt intill hyggen, hållmarker eller andra öppna eller havöppna områden) och hyggesbränning.
- Trädlärkan trivs på torra, övergivna åkrar eller trädesåkrar som ligger intill lämplig skogsmark. Undvik att plantera träd på sådan mark, utan håll den gärna öppen och med lågvuxen vegetation.

Lästips

Artfakta för trädlärka. <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102623>. ArtDatabankens webbplats,